

6.9.2016

MAA- JA METSÄTALOUSHMINISTERIÖ
PL 30
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo@mmm.fi

Viite: Lausuntopyyntö 23.6.2016 Sinisen biotalouden kansallisesta kehittämissuunnitelmasta (Dnro 1124/04.04.08.00/2016)

LAUSUNTO SINISEN BIOTALouden KANSALLISESTA KEHITTÄMISSUUNNITELMASTA

Elintarviketeollisuusliitto ry:n (ETL) Kalateollisuusyhdistys kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ehdotuksesta sinisen biotalouden kansalliseksi kehittämissuunnitelmaksi. Kierto- ja biotaloudesta puhuttaessa sininen biotalous ja veteen liittyvät mahdollisuudet jäävät usein mm. metsäpohjaisen biotalousfokuksen ulkopuolelle. Yhdistys pitääkin hyvänä, että suunnitelmassa nostetaan esiin ja havainnollistetaan sinisen biotalouden kokonaisuutta sekä siihen liittyviä kehittämismahdollisuuksia. Suomessa on kansallisesti runsaasti veteen liittyviä mahdollisuuksia. Kehittämissuunnitelma havainnollistaa niiden muodostamaa kokonaisuutta ja eri osa-alueiden välisiä yhteyksiä.

Kehittämissuunnitelmassa tunnistetaan neljä sinisen biotalouden ulottuvuutta: vesihyvinvointi ja -palvelut; vesibiotuotteet ja -tuotanto; vesiosaaminen, tieto ja teknologia sekä energia, ravinteet ja teolliset symbioosit. Kalateollisuusyhdistys keskittyy lausunossaan tarkastelemaan näistä vesibiotuotteisiin ja -tuotantoon sekä energiaan, ravinteisiin ja teollisiin symbiooseihin liittyviä kokonaisuuksia.

Sininen biotalous ja suomalainen elinkeinokalatalous:

- Kalateollisuusyhdistys pitää hyvänä, että toimialan potentiaali on tunnistettu ja nostettu näkyväksi osaksi sinisen biotalouden kehittämissuunnitelmaa. Toimialan toinen keskeinen kehittämisinstrumentti on kauden 2014-2020 EMKR-kokonaisuus. Lisäksi koko elintarvikealan vientimahdollisuuksia edistetään Food from Finland -ohjelmassa. Yhdistys pitää tärkeänä, että kehittämissuunnitelman ja edellä mainittujen toimintamallien välillä on avoin vuorovaikutus eri toimenpiteistä koostuvan parhaan lopputuloksen varmistamiseksi.
- Sininen biotalous kuuluu Juha Sipilän hallituksen kärkihankkeisiin, jonka toteutuksen osa myös kehittämissuunnitelma on. Kärkihankkeiden kokonaisuuteen kuuluvista täydentävistä toimenpiteistä kalateollisuusyhdistys pitää erityisen tärkeänä esitettyä yritystukilain muutosta niin, että myös kalatuotteita jalostavat yritykset voivat hyödyntää muitakin kuin ainoastaan kalatoimialalle kohdennettuja (ja jalostukseen vain tietyiltä osin kohdistuvia) tuki-instrumentteja.
- Kalanviljelyyn perustuvan tuotannon kasvun osalta suunnitelmassa korostuvat uusina mahdollisuuksina kiertovesilaitokset sekä avomeriyksiköt. Uuden suuri-mittaisen tuotannon vakiinnuttaminen tapahtuu kuitenkin varsin pitkäjänteisesti. Tulisiko suunnitelman tässä yhteydessä mainita mahdollisuus turvata kotimaisen raaka-aineen tarjonta ylimenokaudella esimerkiksi jatko- ja lisäluvittamalla olemassa olevia ns. perinteisiä tuotantoyksiköitä?
- Kehittämissuunnitelmassa käsitellään myös ammattikalastusta sekä luonnonkalan liittyviä uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Pyydettyyn kalaan liittyvien kasvedellytysten tiellä on useita rakenteellisia (ja tällä hetkellä myös kauppa- ja geopoliittisia) esteitä. Näiden poistamiseen tulee keskittää voimavaroja.

6.9.2016

- Suunnitelmassa nostetaan esiin myös vajaasti hyödynnettyihin kalalajeihin sisältävä potentiaali. Ko. lajit ovat olleet jo pitkään tuotekehittämisen kohteena ja alan yritykset ovat yrittäneet löytää keinoja niiden kaupalliseksi hyödyntämiseksi. Tällaisia markkinaehtoisesti toimivia ratkaisuja on kuitenkin ollut hyvin vaikea löytää ja tuotekehityshankkeet ovat jääneet kokeilujen tasolle. Kotimaisen raaka-ainetarjonnan monipuolistaminen on kannatettava tavoite, mutta särkekalojen ja muiden vajaasti hyödynnettyjen lajien käyttö jäänee hankerahoituksella tuetuiksi pienen mittakaavan kokeiluiksi. Jonkinlaisia alueellisia ratkaisuja ja toimintamalleja lienee mahdollista saavuttaa, mutta skaalautuvuudeltaan ko. lajien kaupallisen hyödyntämisen pullonkaulana ovat rajoitettu ajallinen ja määrällinen saatavuus sekä elintarvikekäyttöön liittyvät laatu- ja prosessointiongelmat.
- Myös sinisen biotalous energiaan, ravinteisiin ja teollisiin symbiooseihin liittyvä kokonaisuus liittyy elinkeinokalatalouteen sekä elintarviketeollisuuteen ja ruokaketjun toimintaan laajemminkin. Suljetut ja ristikkäiset kierrot tuotantolaitosten sisällä ja välillä tarjoavat jatkossa uudenlaisia alueellisia ravinne- ja energiatalouden ratkaisuja.

Muita kehittämissuunnitelmaan liittyviä havaintoja:

- Suunnitelman visio ulottuu vuodelle 2025. Suunnitelmaan kirjattujen määrällisten ja laadullisten tavoitteiden seuranta ja toimenpiteiden aktiivinen ohjaus ovat edellytys sen käytännön toimeenpanon onnistumiselle.
- Asiakirja on onnistuttu pitämään aiheeseensa nähden tiiviinä, mutta se jää toisaalta samalla melko ylätasolle. Kehittämissuunnitelman sisältämien erillisten teemojen laajuus huomioiden prosessin edetessä lienee hyvä tarkastella kutakin teemaa erikseen yksityiskohtaisemmalla ja konkreettisemmalla tasolla. Sinisen biotalouden aihepiiri on laaja ja useat siihen liittyvät toimintamallit ovat vasta kehitteillä. Eri toimijoita yhdistävät kokeiluluontoiset hankkeet sekä muut perinteisestä hanketoteutuksesta poikkeavat toimintamallit ovat yksi keino toimenpiteiden ripeäksi edistämiseksi.
- Makea vesi on kansallinen vahvuus jatkossakin mm. ilmastonmuutoksen muuttaessa tuotanto-olosuhteita eri puolilla maailmaa. Vesi-intensiivinen alkutuotanto ja eläinperäisiin raaka-aineisiin perustuvien elintarvikkeiden jalostus tarjoavat hyvät mahdollisuudet sekä kansalliseen että vientikysyntään vastaamisessa. Alkutuotannon (maatalous) tuotanto-olosuhteita ja toimintaedellytyksiä tulisi tarkastella enenevässä määrin tästä näkökulmasta.
- Globaaliin makean veden tarpeeseen liittyy myös muita vientimahdollisuuksia. Esimerkiksi pullotetulla vedellä on käytännössä globaalit markkinat ja toisaalta suomalaiseseen vesiosaamiseen perustuen voidaan kehittää teknologisia ratkaisuja sekä tuotteistaa myös osaamista vientituotteeksi.

Elintarviketeollisuusliitto on mielellään mukana kehittämässä kansallista sinisen biotalouden kokonaisuutta niin kalatuotteita jalostavien yritysten kuin laajemmastakin elintarviketuotannon näkökulmasta.

Kunnioitavasti

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO ry

Anna Vainikainen
toimialapäällikkö